

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ХАЛҚ ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

• Тошкент давлат педагогика университети.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ

ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

худоридаги бирланышлар фасилатини Муҳофизлаштирувчи кенгашиниң 2022 йил «*Ф*» деги 62 -сонни йигитнамда маъқудланган.
Узбекистон Республикаси Олий ва Ўрга махсус таълим вазирлигининг 2022 йил «*Ф*» 62 -деги 62 -сонди бубруги билин төслимланган.

60112700 –МАХСУС ПЕДАГОГИКА

(ОЛИГОФRENOPEDAGOGIKA)

бакалавриат таълим йўналишининг

МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ

Мазкур Малака талаби олий таълимининг Дарапт таълим стандарти, Олий таълим йўналишинига мутахассисликлари классификатори, Узбекистон Республикаси Миллий малака рамзиси таъсеб стандартларига мувоффик ишлаб чиқсанган ва расмий месъерий-усуруй хужжат хисобланади.

Узбекистон Республикаси жудудида Малака талабини расмий чор этиш кукуки Узбекистон Республикаси Халиқ таълим вазирлиги ва Узбекистон Республикаси Олий ва Ўрга махсус таълим вазирлигинга тегнизилидир.

Тошкент – 2022

ЎзР ОЎМТВ
Буйрук № 302
“9” 09 2022 йил

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН ВА КИРИТИЛГАН:

- Тошкент давлат педагогика университети.

ТАСДИҚЛАНГАН ВА АМАЛГА КИРИТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги ҳузуридаги _____ бўйича ўқув-услубий

бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашнинг 2022 йил «18»
08 даги 5 -сонли йиғилишида маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг
2022 йил «9» 09 даги 302 -сонли буйруғи билан тасдиқланган.

ЖОРӢӢ ЭТИЛГАН:

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълим вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлиги.

Бунча бозорларни ўзини фасилатларининг турлари
60112700-Маҳсус педагогика (Олигофренопедагогика) саломи
Билим Бакалаврларни ўзбий разифларни

60112700-Маҳсус педагогика (Олигофренопедагогика) саломи
Бунча - бозорларни ўзбий разифларни курадиган
тегишидир.

Биткоруни кубигани умумийланган компетенциялари эга бўламиш маддий

2. Касбий компетенциялар

Фавзга доир компетенциялар

Библиографик маълумотлар

Мазкур Малака талаби олий таълимнинг Давлат таълим стандарти, Олий таълим йўналишлари ва мутахассисликлари классификатори, Ўзбекистон Республикаси Миллий малака рамкаси ва касб стандартларига мувофиқ ишлаб чиқилган ва расмий меъёрий-услубий ҳужжат ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида Малака талабини расмий чоп этиш ҳуқуки Ўзбекистон Республикаси Халқ таълим вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигига тегишилидир.

МУНДАРИЖА

<i>T/p</i>		<i>бет</i>
1.	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи.....	4
1.1.	Кўлланиш соҳаси	4
1.1.1.	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) бакалавриат таълим йўналиши Малака талабининг қўлланиши.....	4
1.1.2.	<i>Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари</i>	4
1.2.	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.....	5
1.2.1.	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари	5
1.2.2.	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари	5
1.2.3	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари	6
1.2.4	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.....	6
2.	60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар.....	11
2.1	Битирувчи қуидаги умуммаданий компетенцияларга эга бўлиши лозим	11
2.2.	Касбий компетенциялар.....	12
2.3.	Фанга доир компетенциялар.....	12
	 Библиографик маълумотлар.....	14
	Келишув вараги.....	

1. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) бакалавриат таълим йўналишининг умумий тавсифи

60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар тайёрлаш миллий малака рамкаси, касб стандартлари, кадрлар буюртмачилари талаб ва эҳтиёжларидан келиб чиқиб кундузги ва кечки таълим шаклларида амалга оширилади.

Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади.

Кундузги таълимда бакалавриат дастурининг меъёрий муддати 4 йил. Кечки ва сиртқи таълимда бавалавриат дастурининг меъёрий муддати 4,5 (5) йил бўлиши мумкин.

Барча таълим шакллари бўйича ўқитиш кредит-модуль тизими асосида ташкил қилинади.

Бакалавриат ўқув дастурининг ҳажми таълим шакли таълим шакли (кундузги, кечки, сиртқи), фойдаланилайдиган таълим технологияларидан қатъий назар 240 кредит бирлигини ташкил этади.

Бир ўқув йили учун бакавлавриат таълим дастурининг ҳажми 60 кредит бирлиги ташкил этади.

Мазкур йўналиш доирасида ўқув дастурлари ўзаро яқин бўлган бакалавриат таълим йўналишлари бўйича асосий ва қўшимча мутахассислик (квалификация) бериш амалга оширилиши мумкин. Академик груп танлови асосидаги траекторияга кўра квалификация университет илмий кенгашни томонидан тасдиқланади. Қўшимча мутахассислик (квалификация) учун ўқув режанинг танлов фанлари таркибидан 40-60 кредит миқдорида ўқув ташкил қилиниши назарда тутилади.

1.1. Кўлланиш соҳаси.

1.1.1. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши Малака талабининг қўлланилиши.

Малака талаби **60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика)** таълим йўналиши бўйича олий маълумотли бакалаврлар тайёрлаш ўқув режа ва фан дастурларининг ўзлаштирилишини амалга оширишда Ўзбекистон Республикаси ҳудудидаги барча олий таълим муассасалари учун талаблар мажмуини ифодалайди.

1.1.2. Малака талабларининг асосий фойдаланувчилари:

60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича фан, техника ва ижтимоий соҳа ютуқларини ҳисобга олган ҳолда ўқув режа ва фан дастурларини сифатли ишлаб чиқиш, самарали амалга ошириш ва янгилаш учун масъул олий таълим муассасаларининг профессор - ўқитувчилари;

- таълим йўналишининг ўқув режа ва фан дастурларини ўзлаштириш бўйича ўқув-тарбия фаолиятини самарали амалга оширувчи талabalari;
- ўз ваколат доирасида битирувчиларнинг тайёргарлик даражасига жавоб берадиган олий таълим муассасаларининг бошқарув ходимлари

(ректор, проректорлар, ўкув бўлими бошлиғи, деканлар ва кафедра мудирлари);

- битирувчиларнинг тайёргарлик даражасини баҳолашни амалга оширувчи Давлат аттестация ва имтиҳон комиссиялари;
- олий таълим муассасасини молиялаштиришни таъминловчи органлар;
- олий таълим тизимини аккредитация ва сифатини назорат қилувчи ваколатли Давлат органлари;
- таълим йўналиши(таркиби)нинг бакалавриат таълим йўналишларидан бирини ихтиёрий танлаш ҳуқуқига эга бўлганabituriyentlar ва бошқа манфаатдорлар.

1.2. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг тавсифи.

1.2.1. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятининг соҳалари.

60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) – Таълим соҳасига оид йўналиш бўлиб, маҳсус мактаб ва мактаб интернатлар; ихтисослаштирилган кўп тармоқли ҳамда қўшма турдаги мактабгача таълим ташкилотларида ўқитувчи, тарбиячи; болалар “Муруват” уйлари; “Мехрибонлик” уйлари; соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидаги муассасалар, нодавлат ташкилотларида; ўрта маҳсус профессионал таълими муассасаларида ўқитувчи, олигофренопедагог, тарбиячи;

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ва тармоқ илмий-тадқиқот институтларида ҳамда мустақил тадқиқотчи сифатида илмий-педагогик тадқиқот ишлари билан шуғулланиш;

маҳсус мактаб ва мактаб интернатлар; ихтисослаштирилган кўп тармоқли ҳамда қўшма турдаги мактабгача таълим ташкилотларида директори касб стандартига мувофиқ таълим муассасасини бошқариш;

- маҳсус мактаб ва мактаб интернатлар, профессионал таълим муассасалари, олий таълимда лаборант, кабинет мудири сифатида фаолият юритиш каби комплекс масалаларни мажмуасини қамраб олади.

1.2.2. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг объектлари:

- таълим жараёни; ўқитишининг педагогик технологиялари ва методлари;
- таълимнинг назарий масалалари; ўқитиши методикаси;
- лойиҳалаштириш асосида ўкув жараёнини бошқариш технологиялари, маъруза, амалий ва лаборатория машғулотларини лойиҳалаштириш ва ташкил этиш жараёни, шахсий ва касбий ахборот майдонини шакллантириш жараёни, мактабдан ташқари таълим муассасалари таълим-тарбия жараёни; таълим соҳасидаги муаммолар ва уларнинг ечимларини топишни ташкил этиш жараёни; таълимни бошқариш ва педагогик жараённи ташкил этиш;

- мос ихтисослик бўйича илмий-тадқиқот жараёнлари, маънавий-маърифий тарғибот ишлари жараёнлари.

1.2.3.60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврлар касбий фаолиятларининг турлари:

- педагогик;
- илмий-тадқиқот;
- маънавий-маърифий;
- ташкилий-бошқарув.

Таълим йўналиши бўйича тайёрланадиган бакалаврлар касбий фаолиятларининг муайян турлари таълим жараёнининг манфаатдор буюртмачилари иштирокчилари билан ҳамкорликда олий таълим муассасаси томонидан аниқланади.

1.2.4. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий вазифалари.

60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича Миллий малака рамкасининг 6-малака даражаси ҳамда бакалавр касбий фаолиятларининг соҳалари, обьектлари ва турларига мувофиқ бакалавриат битиравчиси қуидаги касбий вазифаларни бажаришга қодир бўлиши лозим:

педагогик фаолиятида:

- ўқув жараёнини режалаштириш: ДТС ва ЎД ларининг мақсадларига мувофиқ ўқув режа ишлаб чиқиш, ўқувчиларнинг эҳтиёжлари ва қизиқишидан келиб чиқиб ўқув дастурларини мослаштириш, фанларни корреляция ва интеграция тамойилларига кўра режалаштириш, дарснинг аниқ мақсад ва натижаларига кўра дарс режасини ишлаб чиқиш, дифференциал ёндашув асосида дарс шакллари ва усулларини режалаштириш, ўқув, намойиш ва тарқатма материаллардан фойдаланишни режалаштириш;

- таълим самарадорлигини таъминлаш: дарс мақсадларига кўра ўқувчилар имкониятидан келиб чиқиб вазифаларни белгилаш, дарс мавзусига мос намойиш ва тарқатма материаллардан фойдаланиш, дарсда вақт тақсимотини тўғри режалаштириш, таълим жараёнода АКТдан унумли фойдаланиш, ўқувчиларнинг ўзлаштириш натижаларига кўра дарсни ташкил этиш ва таълим беришдаги ёндашувларнинг самарадорлигини таҳлил қилиш, ўқувчиларнинг таълимий мақсадлари ва ёш хусусиятларига мос келадиган ўқитиш усуллари ва ёндашувларни танлаш, ўқитишнинг фаол усулларидан фойдаланиш, ўқувчиларнинг асосий компетенциялари ва ҳаётий қўникмаларини ривожлантиришга йўналтирилган усуллардан фойдаланиш, ўқувчиларнинг жамоавий ва лойихавий ишларини ташкил этиш ўз-ўзини назорат қилиш қўникмаларидан фойдаланиш, ўқувчиларга дифференциал ёрдам бериш, назария ва амалиёт уйғунлигини таъминлаш, ўқувчиларни

мустакил фикрлаш имкониятини яратиш, дарсда мотивацияга эришиш, синфда самарали мулоқотга эришиш;

- **ўзлаштиришни баҳолаш ва қайта алоқани тақдим этиш:** таълим натижаларини баҳолаш учун турли усул ва воситалардан фойдаланиш, таълим натижаларини диагностика қилиш учун турли усул ва воситалардан фойдаланиш, таълим натижаларини тахлил қилиш, дарс режаси ва усулларини мослаштиришда тахлил натижаларидан фойдаланиш, баҳолаш мезонларини билиши ва амалда қўллай олиши, мавжуд муаммоларни аниқлай олиши ва тахлил қилиш

- **тарбиявий фаолиятни ташкил этиш:** тарбиявий ишларнинг замонавий, интерактив шакл ва усулларини машғулот ҳамда синфдан ташқари ишларда қўллаш, тарбиявий ишларда ўқувчиларнинг жинси, ёши, маданий ва индивидуал хусусиятларини инобатга олиши, таълим муассасасининг устави ва ички тартиб қоидаларига мувофиқ ўқувчилар учун аниқ одоб-ахлоқ қоидаларини ўрнатиш, ижтимоий соғлом муҳитни яратা олиш, ўқувчиларда когнитив фаоллик, мустақиллик, ташаббускорлик, ижодкорлик фуқаролик позицияси, меҳнатга лаёқати, соғлом ва хавфсиз турмуш тарзи маданиятини ривожлантириш

- **хавфсиз ривожлантирувчи таълим муҳитини яратиш ва таъминлаш:** Ўқувчилар орасида ўзаро хурмат муҳитини яратиш, ўқувчиларга синф ҳаётида тенг имкониятлар яратса, низоли вазиятларда оптимал ечимли қарор чиқара олиши, ўқувчилар билан индивидуал ишлар олиб бориши, замонавий оммавий ахборот воситалари дунёсида хавфсиз ишлашга ёрдам бера олиш;

- **ўз-ўзини ривожлантириш ва касбий ўсиш:** мунтазам малака ошириш курсаридан ўтиш, фанга оид адабиётлар билан танишиб, янги билимларни амалиётда қўллаш, касбий фаолият юзасидан семинар ва тренингларда иштирок этиш ҳамда ташкил этиш, ўзаро дарсларда қатнашиш, дарсларни тахлил қилиш, очиқ дарслар ўтказиш, касбий фаолиятда керакли ўзгаришларни амалга ошириш, маҳсус педагогика, олигофренопедагогика фани таълимоти, олигофренопсихология, уларнинг йирик намояндлари, дефектологиянинг, олигофренопедагогика, олигофренопсихологиянинг фан соҳаси сифатида шаклланиши, ушбу соҳадаги турли мактаблар, олимларнинг концепция ва илмий ёндашувларини билиш, олигофренопедагогика, олигофренопсихология назариясига оид билимларни эгаллаш, маҳсус педагогиканинг долзарб масалаларини илғай олиш;

- **ҳамкаслар ва таълим олувчиларнинг ота-оналари (уларнинг ўрнини босувчи шахслар) билан ҳамкорлик ўрнатиш:** ўқувчиларнинг ота-оналарини (уларнинг ўрнини босувчи шахсларни) таълим жараёнига мактаб ҳаётига жалб қилиш, ўқувчиларнинг ота-оналарини (уларнинг ўрнини босувчи шахсларни) ўқувчиларни ривожланиши ва таълим муҳити тўғрисида қарор қабул қилишда иштирок этишга жалб этиш, тарбиявий муаммоларни ҳал қилишда ва ўқувчиларни ҳаётга тайёрлашда бошқа педагогик ходимлар ва мутахассислар, жамоат ташкилотлари ва бўлимлари (Ёшлар иттифоқи) билан ҳамкорлик қилиш;

Коррекцион-педагогик:

- интеллектида нуқсони бўлган болалар учун маҳсус таълим муассасаларида тарбиявий ишларнинг мазмuni, шакллари ва методларини билиши ва уларни амалда қўллай олиши;
- интеллектида нуқсони бўлган болалар учун маҳсус таълим муассасаларида синфдан ташқари ишларнинг мазмuni, шакллари ва методларини билиши ва уларни амалда қўллай олиши;
- инклузив таълимни амалга ошириш мақсадида умумтаълим муассасаларида коррекцион-педагогик фаолиятни амалга оширишни билиши;
- инклузив таълимга жалб этилган интеллектида нуқсони бўлган болалар билан таълимий, тарбиявий, коррекцион-ривожлантирувчи ишларни олиб бориши;
- интеллектида нуқсони бўлган болалар учун маҳсус таълим муассасаларида фанларни ўқитишининг маҳсус методикаларини эгаллаган бўлиши;
- интеллектида нуқсони бўлган болалар билан психокоррекцион ишларнинг мазмuni, шакллари ва методларни билиши ва уларни амалда қўллай олиши;
- ақли заиф, психик ривожланиши кечиккан болаларда нутқнинг фонетико-фонематик, лексик-грамматик томонидаги, ўқиш ва ёзишдаги нуқсонларни, дудуқланиш ва нутқнинг тўлиқ ривожланмаганлигини бартараф этиш юзасидан ишларни олиб боришни билиши;
- ривожланишида оғир ва қўп нуқсонга эга бўлган болалар учун уларнинг психик ва ижтимоий ривожланишини комплекс баҳолаш асосида якка ривожлантириш дастурини ишлаб чиқиш ва амалга оширишни билиши;
- мактабгача ва мактаб ёшидаги интеллектида нуқсони бўлган болаларни ўқитишда ўйин ва интерфаол технологияларни қўллашни билиши;
- тиббий-ижтимоий хизмат кўрсатиш агентлиги ва соғликни сақлаш тизими тасарруфидаги муассасаларда (илк ёшдаги болалар уйлари ва болалар “Муруват” уйлари) коррекцион-ривожлантирувчи ишларни ташкил этиш учун шароит яратиш ва бу ишларни ташкил этишни билиши;
- ихтисослаштирилган маҳсус мактаб ва мактаб -интернатларда меҳнат таълимини ташкил этиш учун шароит яратиш ва амалга оширишни билиши;
- ривожланишида нуқсони бўлган болаларни ўқитиш ва тарбиялаш жараёнида химоя-педагогик кун тартибини ташкил этишни, коррекцион-педагогик фаолиятни ва бошқа ишларни болаларнинг психик ва жисмоний имкониятларини эътиборга олиб соғлигини мустаҳкамлашга қаратган ҳолда ташкил этишни билиши;

-муракаб педагогик вазиятлар юзага келганда уларни ҳал этиш бўйича ижодий потенциалга эга бўлиши, коррекцион-педагогик жараёнларни, таълимнинг мазмуни ва методларини боланинг эҳтиёжларидан келиб чиқсан ҳолда мослаштира олиши;

- табиий оғатлар ва кутилмаган вазиятларда болалар ва ўқувчиларнинг ҳатти-ҳаракатларини тўғри ташкил этишни билиши керак.

Диагностик-маслаҳат:

- турли ёш босқичлари ва болалар ривожланишидаги турли хил нуқсонларни психолого-педагогик ва логопедик ташхис қилишнинг стандартлашган методларини, болаларни текширишни тўғри ташкил қилишни ва текширишдан олинган натижаларни якка коррекцион-ривожлантирувчи дастур тузиш ҳамда болани тегишли таълим муассасасига йўналтириш мақсадида тахлил қилишни билиши;

- коррекцион-ривожлантирувчи таъсирни самаралилигини баҳолаш мақсадида динамик кузатувни амалга оширишни билиши;

- тиббий-психолого-педагогик комиссия фаолиятини ташкил этишни билиши;

- ота-оналарга болада мавжуд нуқсонларнинг хусусиятлари ва унинг ривожланиш истиқболи ҳақидаги маълумотлар беришни, уларни коррекцион-педагогик фаолият жараёнига teng ҳуқуқли шериклар сифатида жалб эта олиши;

- илк ёшдаги болаларни психолого-педагогик томондан эрта ташхис қилишни, улар учун якка коррекцион-ривожлантирувчи дастурни ишлаб чиқиши билиши керак.

Коммуникатив:

- психик ва жисмоний ривожланишида нуқсони бўлган шахслар ва уларнинг оиласига эмпатик ва инсонпарвар муносабатда бўлиши;

- ташвиқот ишларини олиб боришни, ўқув-методик ишлар бўйича мунораза юритишни, ривожланишида нуқсони бўлган боланинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишни билиши;

- ҳамкарабалари ва бошқа мутахассислар билан мулоқот қилишни, ривожланишида нуқсони бўлган болани ўқитиш, тарбиялаш ва реабилитация қилиш бўйича жамоанинг фаол аъзоси сифатидаги олигофренопедагог (дефектолог) учун зарур бўлган малакаларни эгаллаган бўлиши керак.

Илмий-тадқиқот фаолиятида:

- илмий-тадқиқот институтлари ва марказларда таълим йўналишларидаги фанлар ва уларни ўқитиш методикасига оид мавзуларда тадқиқот олиб бориш;

- интернет тармоғида энг янги илмий ютуқлар ҳақидаги маълумотларни мақсадга йўналган ҳолда қидириш ва топиш;
- таълим йўналишларидағи фанларга оид илмий тўпламлар, маҳаллий ва чет эл илмий-тадқиқот ютуқларини ўрганиш;
- илмий-тадқиқот ишланмаларини тайёрлаш, соҳа адабиётлари экспертизасини амалга оширишда қатнашиш;
- маълумотларни жамлаш, қайта тайёрлаш, мавзу бўйича илмий маълумотларни тизимли таҳлил қилиш;
- тадқиқот натижалари ва ишланмаларини татбик этиш қобилияtlарига эга бўлиши керак.

Маънавий-маърифий фаолиятида:

- маънавий-маърифий ишларни режалаштира олиши, уни ташкил этиш методикасини эгаллаш, ходимлар, педагоглар ва ўқувчилар онгига миллий ғояни сингдириш қобилияти;
- ўқувчиларда мағкуравий ва ахборот хуружларига қарши иммунитетни юзага келтириш метод ва технологияларини билиши;
- маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал сұхбат ўтказиш;
- миллий урф-одат ва маросимларни ўтказиша, умумисоний қадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби юксак инсоний фазилатларни очиб бериш қобилияtlарига эга бўлиш
- боланинг ривожланишида қандай оғир нуқсонга эга бўлишидан қатъий назар қобилияти ва истаклари бўйича сифатли таълим олиш имкониятига эга teng ҳуқуқли фуқаро сифатида қабул қилиш;
- болага ёрдам кўрсатиш, унинг ривожланишидаги нуқсонларни коррекциялашга ва жамиятга муваффақиятли интеграцияланишига кўмаклашиш;
- боланинг ривожланишидаги нуқсонларни коррекциялаш ва унинг ривожланиши учун зарур имкониятларни яратиш бўйича ўзининг билимларига ва ҳозирги замон маҳсус психолого-педагогик технологияларнинг имкониятларига ишониш;
- глобаллашув шароитида кечеётган жараёнларда ахборот коммуникация технологияларининг ўрни ва таъсири ҳақида тушунтириш ишларини олиб бориш;
- маҳаллаларда маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича индивидуал сұхбат ўтказиш;
- миллий урф-одат ва маросимларни ўтказиша, умумисоний қадриятлар, меҳр-мурувват, бағрикенглик, ватанпарварлик, садоқат каби

юксак инсоний фазилатларни очиб бериш қобилиятларига эга бўлиши керак.

Ташкилий-бошқарув фаолиятда:

- педагогик ва ахборот технологиялардан фойдаланган ҳолда таълим жараёнлари мониторинги ва сифатини баҳолаш механизмларини ишлаб чиқиш;
- атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат хавфсизлиги талабларига мос келиши борасида ишлаб чиқариш жараёнларини назорат қилиш;
- жамоада ижтимоий ва маънавий-маърифий ишларни ташкил этиш ва бошқариш;
- фикрлар ҳар хил бўлган шароитда тўғри қарор қабул қилиш;
- бажараётган фаолияти бўйича иш режасини тузиш, назорат қилиш ва амалга оширилган ишнинг натижаларини баҳолаш қобилиятларига эга бўлиш.

2. 60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) таълим йўналиши бўйича бакалаврларнинг касбий компетенцияларига қўйиладиган талаблар

2.1. Битирувчи қўйидаги умуммаданий компетенцияларга эга бўлиши лозим:

- Шахсий ўсишга интилишни шакллантириш ва объектив баҳолаш, шунингдек, таълим олувчиларнинг интеллектуал ривожланиш даражасини ошириш кўникмаларига эга бўлиш;
- Ижтимоий ва касбий вазифаларни ҳал этишда умумкасбий ва мутахассислик фанларнинг асосий қоидалари ва методларидан самарали фойдалана олиш;
- Она тилида ўз фикрларини тизимли ва эркин баён этиш, илмий матнлар билан ишлаш, оммавий нутқ сўзлаш учун она тили ва чет тилларидан бирида ёзма ва оғзаки нутқ кўникмаларини эгаллаганлик;
- Мулоқотга киришиш ва маҳсус матнларни тушуниш учун чет тиллардаги билимлардан фойдалана олиш;
- Ахборотни олиш, саралаш, сақлаш ва қайта ишлаш метод, усул ва воситаларидан фойдаланиш ва медиасаводхонлик; глобал компьютер тармоқлар билан ишлаш кўникмаларига эгалик.
- Ижтимоий ўзаро ҳаракатга киришишда таълим иштирокчиларининг этномаданий ўзига хосликларини ҳисобга олиш.
- Ахлоқий меъёрлар ва маънавий маданиятни ўзлаштириш.
- Илмий тадқиқотларни ташкил этиш, илмий билиш ютуқларига эришиш тамойилларини англаш;
- Гигиена, меҳнат муҳофазаси ва ташқи таъсирлардан ҳимоя қилиш қоидалари талабларига мувофиқ, соғлом турмуш тарзи кўникмаларини шакллантиришга қобилиятлилик.

2.2. Касбий компетенциялар:

- Ўқув-тарбия жараёнини моделлаштириш ва уни таълим амалиётига татбиқ этиш;
- Турли ёш даврларида инсоннинг хулқ-автори ва фаолиятини бошқаришнинг ўзига хосликлари, психик ва психофизиологик ривожланишнинг махсус қонуниятлари ҳамда индивидуал ўзига хосликларини ҳисобга олиш воситаларидан фойдаланиш қобилиятига эгалик; ота-оналар(ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар) билан муносабатга кириша олиш;
- таълим йўналишлари бўйича олий маълумотли шахслар эгаллаши лозим бўлган лавозимларда мустақил ишлашга;
- Турли ёш гурухидаги болаларнинг ривожланиши, мулоқоти, фаолиятини ташхис этиш методларидан фойдаланиш қобилиятига эгалик;
- касбий соҳадаги муаммоларни аниқлаш ва уларни ҳал қилишда самарали технологияларни қўллашга;
- интеллектуал фаолиятнинг таҳлил, таркиб ва бошқа методларини қўллаган ҳолда муаммони тадқиқ этишга;
- касбий вазифаларни ҳал этишда турдош соҳага доир билимларни интеграциялашга;
- педагогик касбининг юксак ижтимоий аҳамият касб этишини тушуниш, касбий этика тамойилларига риоя қилиш;
- инклузив таълимга қадриятли муносабатнинг таркиб топганлиги; узоқ вақт даволанишга муҳтож ўқувчилар билан ишлаш (госпитал педагогика) технологиясига эга бўлиши;
- алоҳида ёрдамга муҳтож болалар билан фаолиятда шахсга йўналтирилган ва индивидуал-дифференцирашган ёндошув асосида самарали коррекцион-ривожлантирувчи дастурларни танлаш ва амалга оширишга;
- ўзининг рақобатбардошлигини таъминлаш учун касбий билимларини бошқаришга;
- тегишли бакалавриат йўналишлари доирасида танланган мутахассислик бўйича магистратурада олий таълимни давом эттиришга;
- кадрларни қайта тайёрлаш ва малака ошириш тизимида қўшимча касб таълими олиш учун тайёрланадилар.

2.3. Фанга доир компетенциялар

2.3.1. Махсус педагогика ва инклузив таълимининг ўзига хосликларини англаш, турли типдаги таълим муассасаларида ўқувчилар, тарбияланувчиларни ўқитиш ва тарбиялашда узвийликни амалга ошириш воситаларини эгаллаганлик;

2.3.2. Махсус педагогика (олигофренопедагогика) назарияси ва амалиётiga доир замонавий билимларни эгаллаганлик;

2.3.3. Махсус педагогика ва методикаларига доир билим, кўникма ва малакаларни қўллай олиш ҳамда эгалланган таянч билимларни алоҳида ёрдамга муҳтож ўқувчилар, тарбияланувчиларга етказиш қобилияти;

2.3.4. Махсус педагогика (Олигофренопедагогика), махсус методикалар фанларидан соҳанинг назарий асосларини пухта эгаллаган бўлиши ва ундан турдош тармоқларда самарали фойдалана олиши;

2.3.5. Алоҳида ёрдамга муҳтож болаларга якка ва шахсга - ўйналтирилган ёндошув асосида коррекцион-таълимий дастурларни танлай билиши ва амалга ошириши, таълим муассасаларида коррекцион-педагогик фаолиятни амалга оширишга доир билимларни ва уларни амалиётга қўллашни эгаллаганлик;

2.3.6. Нуқсоннинг тузилишини, алоҳида ёрдамга муҳтож шахсларнинг ҳолати ва потенциал имкониятларини эътиборга олган ҳолда таълимий-коррекцион ишларни режалаштириши;

2.3.7. Ўзининг таълимий-коррекцион фаолиятини ташкил этиш, тахлил қилиш ва такомиллаштириши;

2.3.8. Махсус педагогика (олигофренопедагогика)нинг бошқа фанлар билан алоқаси, таълимда тутган ўрни ҳақида; интеллектуал нуқсонга эга бўлган болалар билан коррекцион-ривожлантирувчи иш методлари, педагогик тажрибаларни ўtkаза олиши ва улардан фойдалана билиши;

2.3.9. Махсус педагогика (олигофренопедагогика) фанининг ривожланиши, тарихи, педагогик технологиялар, ўқитиш методлари, ўқитиш воситаларини амалиётга самарали қўллай олиши, таълимни ДТС меъёрлари, талаблари, ўқув дастурларига кўра ташкил этиши, баҳолаш мезонларини тушуниши, халқаро баҳолаш тадқиқотларини билиши ва ўқувчиларнинг табиий-илмий саводхонлигини (PISA контекстлари) ривожлантириш фаолиятида замонавий таълим технологияларидан самарали фойдалана олиш кўникма ва малакаларига эга бўлиши;

Касбий квалификациялар:

Махсус мактаб ва мактаб интернатлар; ихтисослаштирилган кўп тармоқли ҳамда қўшма турдаги мактабгача таълим ташкилотлари; болалар “Муруват” уйлари; “Мехрибонлик” уйлари; соглиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидаги муассасалар, нодавлат ташкилотлар; ўрта махсус профессионал таълим муассасаларида ўқитувчи, олигофренопедагог, тарбиячи сифатида фаолият юритиши, таълим тизимида методист, ишлаб чиқариш объектлари ва ташкилотларда лаборант, фанлар академияларida лаборант-тадқиқотчи мутахассис квалификацияларига эга бўлиш мумкин.

Ўқув даврининг умумий ҳажми қуидагида тақсимланиши мақсадга мувофиқ:

Ўқув даврлари	Хафта тақсимоти
Назарий ва амалий таълим	40-65%
<i>Шу жумладан, аудитория (контактли) ва мустақил таълимнинг нисбати</i>	<i>40/60 нисбатдан 50/50 % нисбатгача</i>
Аттестация	6-15%
Таътил	8-15%
Малакавий амалиёт	6-25%
Битириув малакавий иши	2-7%

Библиографик маълумотлар

УДК: 002:651.1/7

Гурӯҳ Т 55

OKC 01.040.01

Таяинч сўзлар:

касбий фаолият тури, компетенция, таълим йўналиши, касбий фаолият соҳаси, касбий фаолият обьекти, касбий фаолият тури, малака талаблари, бакалавриатнинг асосий ўқув режа ва фан дастурлари, бакалавриатнинг ўқув жараёни, модуль, амалиёт, амалиёти, сифатини баҳолаш ва назорати, мустақил таълим, ишлаб чиқариш, малака амалиёти, битириув малакавий иши, давлат аттестацияси, ўқув фанлар блоки, олий таълим муассасаси, ақли заифлик, коррекция, нутқ бузилишлари, компенсация, реабилитация, абилитация, алоҳида ёрдамга муҳтож болалар, ақли заифлик даражалари, интеллектуал нуқсонлар, руҳий ривожланишнинг сустлашиши, оғзаки ва ёзма нутқ бузилишлари, касбий фаолият соҳаси, йўналиш, ўрганиш натижалари, касб таълими, психология, касбий педагогика, таълимда ахборот технологиялар, педагогик маҳорат, педагогик технологиялар, методика, олий таълимнинг давлат таълим стандарти, бакалавриат, магистратура, малакавий талаблар, таълим дастури, таълим фанлари блоки, ўқув режа, ўқув фани, малакавий амалиёт, стандартлар категорияси, умумий малакавий талаблар, якуний давлат аттестацияси, таълим сифатини назорат қилиш, таълим дастурининг мазмуни ва компонентлари, йўналишнинг умумий тавсифи.

Малака талабини ишлаб чиқишида фойдаланилган касб стандарти:

Касб стандарти номи	Касбий фаолият тури	Касб стандартининг қайд қилиш рақами	Касб стандартини амалиётга жорий этиш санаси
Умумий ўрта таълим мактаб ўқитувчиси	Умумий ўрта таълим педагогик фаолият	P.003.1286/И-21	23.08.2021 №332 ИЧ

Манба: Касб стандартлари реестри. Манба: Касб стандартлари реестри, <https://prof-standart.uz/uz/profStandart/1291>

**Ишлаб чиқувчилар, келишилган асосий турдош олий таълим муассасалари
ҳамда кадрлар истеъмолчилари**

ИШЛАБ ЧИҚИЛГАН:

Тошкент давлат педагогика университети

А.Киргизбаев

202 йил « »

М.У.

КЕЛИШИЛГАН:

ОЎМТВ хузуридаги Олий таълимни
ривожлантириш тадқиқотлари ва илгор
технологияларни тадбик этиш маркази

Директор Ш.У. Якубов

202 йил « »
М.У.

Кадрлар буюртмачиси:

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими
вазирлиги хузуридаги Республика таълим

маркази

Директор Ш.Ш.Саттаров

202 йил « »
М.У.

Кўқон давлат педагогика институти

Ректор Д.Ж. Содиков

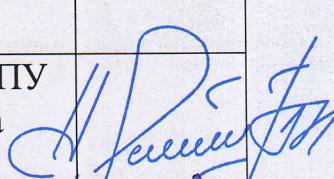
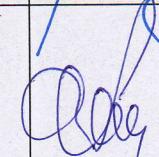
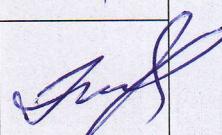
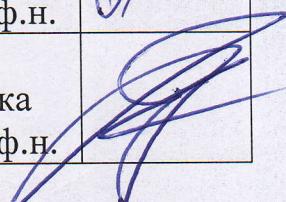
2022 йил « »

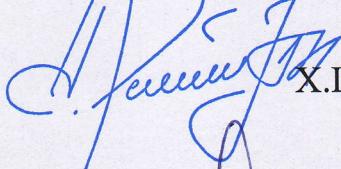
Факультет исокази

Д.А.Нуралиев

**60112700-Махсус педагогика (Олигофренопедагогика) бакалавриат
таълим йўналиши бўйича ишлаб чиқилган
малака талаби мазмуни бўйича ишчи гурухи**

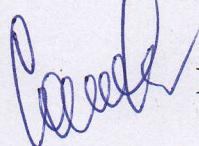
№	Ишчи гурух раиси ва аъзолари	аъзоларнинг Ф.И.Ш	Лавозими, илмий даражаси ва унвони	Имзо
1	раис	Х.Ш.Кадиров	Низомий номидаги ТДПУ ўқув ишлари бўйича проректори	
2	раис ўринбосари	Д.А.Нуркелдиева	Низомий номидаги ТДПУ Махсус педагогика ва инклузив таълим факультети декани	
3	аъзо	М.П.Хамидова	Низомий номидаги ТДПУ Олигофренопедагогика кафедраси мудири	
4	аъзо	Ш.М.Амирсаидова	Низомий номидаги Олигофренопедагогика кафедраси доценти, п.ф.н.	
5	аъзо	Л.Ш.Нурмуҳамедова	Низомий номидаги Олигофренопедагогика кафедраси доценти, п.ф.н.	

Ўқув ишлари бўйича проректор

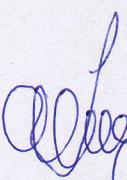
Х.Ш.Кадиров

Ўқув-меъёрий хужжатларни
такомиллаштириш бўлими бошлиги

Б.Дж.Саттарова

Факультет декани

Д.А.Нуркелдиева